

POSTANOWIENIE

Dnia 17 sierpnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z odwołania Z. P.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.
z udziałem zainteresowanej "Z." Spółki z o.o. w K.
o ubezpieczenie społeczne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 17 sierpnia 2016 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 15 kwietnia 2015 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od Z.P. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych
Oddział w K. 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa
procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 15 kwietnia 2015 r. oddalił apelację skarżącego wnioskodawcy Z. P. od wyroku Sądu Okręgowego w K. z 3 kwietnia 2014 r., którym oddalono jego odwołanie od decyzji pozwanego, stwierdzających, iż nie podlega ubezpieczeniom od 1 stycznia 2010 r. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w Spółce z o.o. Z. w K.. W uzasadnieniu wskazano, że stosunek pracy jest podstawą ubezpieczenia społecznego, gdy jest realizowany. W sytuacji, gdy zawarcie umowy o pracę nie wiąże się z rzeczywistym wykonywaniem obowiązków pracowniczych, dokonanie zgłoszenia do ubezpieczenia następuje pod

pozorem zatrudnienia. Umowa o pracę była nieważna wobec fikcyjności złożonych przez strony oświadczeń woli oraz wobec braku danych dotyczących faktycznej realizacji jej postanowień. Wnioskodawca nie wykazał faktycznego wykonywania pracy, spełniającego konstrukcyjne wymogi stosunku pracy. Okoliczności sprawy nie pozwalają na przyjęcie, iż zamiarem stron było nawiązanie stosunku pracy i faktyczna realizacja pracowniczego zatrudnienia.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na dwie podstawy przysądu.

„Po pierwsze wyłania się zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), czy skoro przepis art. 83 § 1 k.c. stanowi o pozorności „czynności prawnej” a nie „stosunku prawnego”, a w orzecznictwie podkreśla się, że pozorność jest cechą oświadczenia woli (*vide*: np. wyrok SA w Łodzi z 29 maja 2014 r., I ACa 806/13, LEX nr 1477201), w którym to oświadczeniu musi znaleźć wyraz akceptowana przez obydwie strony pozorność i konfidencjonalność (*vide*: wyrok SA w Białymstoku z 11 lipca 2014 r., I ACa 210/14, LEX nr 1506656), to czy możliwe jest zastosowanie instytucji pozorności do stosunku prawnego, w sytuacji, gdy nikt nie twierdzi, by pozorne było oświadczenie woli, które zapoczątkowało ten stosunek prawny (akt zawarcia umowy o pracę) a innej, konkretnej czynności prawnej, w ramach której miałoby zostać złożone pozorne oświadczenie woli nie wskazano. Co więcej, rodzi się pytanie, czy możliwe jest przyjęcie wtórnej pozorności stosunku pracy (następującej w pewien czas po dacie nie dotkniętego pozornością nawiązania stosunku pracy), skoro strony stosunku pracy nie składają sobie wzajemnie w trakcie trwania stosunku pracy, tj. po zawarciu umowy o pracę dalszych oświadczeń woli, warunkujących co do zasady trwanie stosunku pracy, a co najwyżej modyfikują treść stosunku pracy lub też składają sobie oświadczenia o jego rozwiązaniu”.

„Po drugie opisane wyżej orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w (...) (sprawa niniejsza oraz sprawa pod sygn. akt III AUa (...)) ujawnia wymagającą usunięcia rozbieżność orzecznictwa w zakresie poglądów poszczególnych składów odnośnie do rozkładu ciężaru dowodu w sprawie, w której organ ubezpieczeniowy podnosi w decyzji kwestię pozorności pracowniczej podstawy ubezpieczenia. O ile bowiem w sprawie III AUa (...) przyjęto, iż ciężar dowodu w zakresie przesłanek pozorności

spoczywa na organie ubezpieczeniowym, to w sprawie niniejszej stwierdzenia Sądu Apelacyjnego w (...) oscylują w kierunku obciążenia odwołującego się koniecznością wykazywania realnego charakteru więzi prawnej łączącej go z pracodawcą i to pomimo tego, że organ ubezpieczeniowy nie kwestionuje w sprawie ważności stosunku pracy od samego początku (od chwili zawarcia umowy o pracę)".

Pozwany wniósł o nieprzyjęcie skargi do rozpoznania i zasądzenie kosztów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego nie został uwzględniony.

Pierwsza wskazana podstawa nie spełnia się jako przesłanka przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. z tej zasadniczej przyczyny, że nie ma rangi istotnego zagadnienia prawnego (nawet, gdy wniosek nie używa słowa „istotne”). Sformułowane zagadnienie nie wykracza poza zwykłą wykładnię i stosowanie prawa. Istotne zagadnienie prawne to problem jurydycznie doniosły, opracowany na podstawie analizy prawa, orzecznictwa a nawet doktryny, po której to wpierw sam skarżący może stwierdzić, że istotne zagadnienie prawne rzeczywiście występuje i dlatego powinno być rozpoznane przez Sąd Najwyższy. Takiej analizy brak jest we wniosku. W przeciwnym razie funkcja przedsądu będzie bezprzedmiotowa i postępowanie kasacyjne stanie się kolejną powszechną instancją. Rola Sądu Najwyższego zostałaby zredukowana do rozwiązywania zwykłych kasusów prawnych co nie należy do pierwszej podstawy przedsądu. Zagadnienie kotwicz się w określonej sprawie i zmierza bezpośrednio do kontroli rozstrzygnięcia w sprawie skarżącego. Wówczas właściwą podstawą przedsądu jest art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Skarżący we wniosku nie odwołuje się do tej podstawy przedsądu (przepisu) ani nawet hasłowo nie twierdzi, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Kwestia pozorności nie jest tak skomplikowana jak wynika to z treści wniosku. Na tle szeregu różnych spraw, kwestionujących zatrudnienie jako podstawę ubezpieczenia, o pozorności zatrudnienia nie decyduje tylko samo oświadczenie woli jako warunek zobowiązania (art. 11 k.p.) ale również brak wykonywania

samego zobowiązania (świadczenia pracy). Pozorne zatrudnienie (stosunek pracy) może być również wtedy, gdy umówiona praca nie jest wykonywana, to znaczy gdy nie są realizowane obowiązki decydujące o istnieniu stosunku prawnego. Pierwotnie niewadliwe nawiązanie stosunku pracy i jego realizacja nie wyklucza ustalenia i stwierdzenia, że później stosunek pracy jest pozorny, bo nie są wykonywane wzajemne obowiązki stron. Taka też - co najmniej w części - podstawa rozstrzygnięcia wynika z zaskarżonego wyroku, czyli nie chodzi tylko o pozorność samego oświadczenia woli. Wykracza to poza potrzebę argumentacji, gdyż wniosek nie odwołuje się do podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Natomiast treść drugiej podstawy wskazuje, że chodziłoby o podstawę przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Wówczas zasadniczy mankament wynika z braku wskazania we wniosku konkretnego przepisu prawa, który budzi poważne wątpliwości w wykładni lub wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów. Należy zauważyć, że przedmiotem zainteresowania drugiej podstawy przedsądu (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) jest tylko sam przepis a nie jego zastosowanie w konkretnej sprawie. W ramach tej podstawy nie ocenia się czy Sąd prawidłowo rozstrzygnął daną sprawę. Nie wystarcza więc wskazanie na dwie sprawy Sądu Apelacyjnego w (...) (wyroki z 15 kwietnia 2015 r., III AUa 1106/14 i z 9 września 2009 r., III AUa 70/09), jako że każda ma swoje odrębne ustalenia i ocenę prawną. Nie stwierdza się tu ujemnej przesłanki procesowej z art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. lub z art. 379 pkt 3 k.p.c. Skarżący również takich nie zgłasza.

Z braku zasadnej podstawy przedsądu orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 i 99 k.p.c. oraz § 11 ust. 2 i § 12 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.